

УДК 336.13

Д. В. Нехайчук,
докторант, ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ІНВЕСТИЦІЙНО-ФІНАНСОВА ІНФРАСТРУКТУРА ТА ЇЇ МІСЦЕ В ІНФРАСТРУКТУРНМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

D. Nekhaychuk,
the doctoral of ORISM NASM of the President of Ukraine

INVESTMENT FINANCIAL INFRASTRUCTURE AND ITS PLACE IN THE INFRASTRUCTURAL SUPPORT OF REGIONAL DEVELOPMENT

Наукову статтю присвячено дослідженню інвестиційно-фінансової інфраструктури на сучасному етапі розвитку держави та регіонів. Розглянуто погляди вітчизняних та закордонних авторів на об'єкт дослідження та узагальнено поняття інвестиційно-фінансової інфраструктури. Запропоновано авторський підхід до визначення базових функцій інвестиційно-фінансової інфраструктури. Зроблено висновки щодо доцільності розмежування інфраструктури забезпечення формування доданої вартості, фінансово-кредитного обігу, сектору державного управління регіоном, частини соціального сектора тощо. Доведено, що надійне функціонування інвестиційно-фінансової інфраструктури засновується на узгодженості розробки і запровадження механізмів правового забезпечення, формування розгалуженої мережі різноманітних установ та інституцій, а також ефективного використання відповідного інструментарію, за допомогою якого забезпечується реалізація функцій фінансів.

The scientific article is devoted to the study of investment and financial infrastructure at the present stage of development of the state and the regions. Considered the views of domestic and foreign authors on the subject of research and generalize the concept of investment and financial infrastructure. The author's approach to the definition of the basic functions of investment and financial infrastructure. There are conclusions about the feasibility of distinguishing the infrastructure for the formation of value-added financial and credit circulation, general government region of the social sector. The author proved that the reliable operation of the investment and financial infrastructure is based on the consistency of development and implementation of legal provision, forming an extensive network of various agencies and institutions, as well as the effective use of appropriate tools with which ensured the implementation of the finance function.

Ключові слова: інвестиційно-фінансова інфраструктура, регіон, фінансовий ринок, монетарна політика, державне регулювання, забезпечення розвитку.

Key words: investment and financial infrastructure, region, financial markets, monetary policy, government regulation, software development.

ВСТУП

Наявність інфраструктурного забезпечення являє собою один з визначальних елементів забезпечення стійких умов розвитку всіх економічних процесів у державі. Одним з ключових параметрів соціально-економічних перетворень, що характеризують якість, у країнах з перехідною економікою є рівень розвитку в них інфраструктури. Недостатня теоретична розробленість проблеми фінансування інфраструктури регіонів у вітчизняній економічній літературі є однією з причин недостатньої ефективності впровадження реформ в Україні.

Тим часом саме інститути ринкової інфраструктури виступають провідниками ринкових відносин перехідної економіки. Інфраструктура, від рівня розвитку якої залежить ефективність функціонування всіх його елементів та їх загальної взаємодії, є однією з найважливіших складових сучасного ринкового господарства.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Сучасна інфраструктура розвинутих країн є найважливішою підсистемою ринкової економіки за масштабами, обсягами й характером залучених ресурсів, а також

за рівнем впливу на динаміку та структуру ВВП, функціонування господарчих систем в цілому, особливо в умовах переходу до постіндустріального суспільства. Як самостійна підсистема вона властива всім національним і регіональним моделям ринкового господарства, тому актуальним є її теоретичне системне усвідомлення та практичні дії, спрямовані на зростання її ефективності. Адже метою статті є визначення місця та ролі інвестиційно-фінансової інфраструктури в інфраструктурному забезпеченні розвитку регіонів країни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження економічної інфраструктури на сучасному етапі розвитку держави та регіонів відбивається у значній кількості наукових розробок. Різноманіття підходів, що відображені в науковій літературі, відповідає багатоаспектності підходів до забезпечення умов економічного розвитку.

Розглянемо підходи, що існують в літературі відносно визначення понятійного апарату інфраструктури. Аналіз досліджень радянської епохи показав, що найбільша увага тоді приділялася проблемам розвитку соціальної інфраструктури, в першу чергу питанням забезпечення і нормування рівня її фінансування, окупності капітальних вкладень в об'єкти соціальної інфраструктури, питанням моделювання [1; 2; 3; 4]. Не менш глибоко пророблені проблеми розвитку виробничої інфраструктури. Вказаний аспект досліджувався здебільшого в напрямі аналізу ефективності використання виробничого потенціалу як супутнє питання [5]. Окремі дослідження присвячені питанням розвитку інфраструктурно-територіального комплексу [6].

Аналіз сучасних досліджень свідчить, що на сьогоднішній день спостерігається зміна концептуально-теоретичного підходу до визначення інфраструктури в частині виділення інфраструктури товарного ринку, а також дослідження інфраструктури систем: найбільше уваги приділено соціальній і фінансовій системам. Досліджуються окремі питання функціонування інфраструктури на мікрорівні — інфраструктура виробничих комплексів. Досить глибоко пророблені питання географії інфраструктури. Можна виділити роботи, що відображають підходи окремих шкіл дослідження інфраструктури України на сучасному етапі [8; 9; 10; 11].

О.М. Іваницька [7] визначає інфраструктуру як концептуальне поняття, для якого характерною є неможливість чітко визначити її початок і кінець, просторове чи часове обмеження. Вона зрощується з основними елементами, які становлять сферу її впливу, входить у технологічний процес, що обслуговує і, таким чином, стає органічною частиною і системи, і процесу.

Сталим є визначення інфраструктури як категорії, що визначає сферу послуг, яка організаційно і матеріально забезпечує основні ринкові процеси виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних благ, а також фінансово-економічну діяльність, пов'язану з цими процесами. Зокрема в "Економічній енциклопедії" за редакцією С.В. Мочерного виділено поняття інфраструктури як "комплексу галузей народного господарства (сфери матеріального і нематеріального виробництва), які обслуговують промисловість і сільське господарство" [12, с. 702], а також ринкової інфраструктури.

Під інфраструктурою також розуміють комплекс виробничих і невиробничих галузей, що забезпечують умови відтворення, під інфраструктурою ринку — установи, фірми, компанії всіх видів власності, що забез-

печують взаємодію між суб'єктами ринкових відносин [13].

Найбільша частина досліджень з теорії інфраструктури з'явилася в кінці 60-х — на початку 70-х років ХХ ст. Серед них слід відзначити роботи Р. Йохимсона, Є. Симоніса, Ж. Штолера, В. Михальського, Д. Рея та ін. У вказаних роботах спостерігається суттєве розширення меж поняття інфраструктура, яка, за їх словами, охоплює не тільки галузі транспорту, зв'язку та матеріально-технічного забезпечення, а й невиробничу галузь, інституціональну інфраструктуру з нотаріатом, органами юстиції, охорони порядку та ін. Згідно з цією теорією інфраструктура охоплює ті основні потужності, без яких функціонування виробництва неможливе. Вона охоплює всі суспільні послуги.

Проте докладний аналіз теоретичних джерел засвідчує застосування традиційних підходів до розуміння природи інфраструктури як допоміжної, другорядної економічної категорії, що гальмують просування вітчизняної науки не тільки в розумінні інституціональної суті самої ринкової системи, але й у забезпеченні органів влади рекомендаціями щодо здійснення відповідної економічної політики.

При розгляді суті інфраструктури одним з важливих моментів є визначення місця і встановлення функцій інфраструктури в ринковій системі країни.

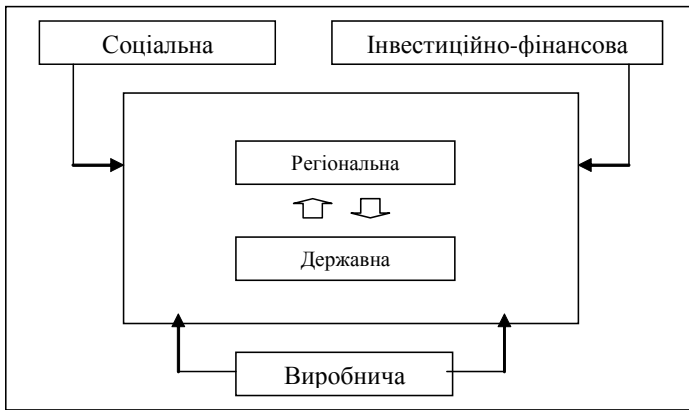
Так, на думку російських економістів В.П. Федька і Н.Г. Федька, "при визначенні меж інфраструктури і вичленуванні її із системи суспільного виробництва неприпустимо розглядати інфраструктуру як арифметичну суму галузей, які обслуговують економіку. Тільки комплекс галузей і видів діяльності, що мають функціонально єдине призначення і мають певні ознаки, може вважатися інфраструктурою" [14].

Американський економіст П. Розенштейн-Родан включав до інфраструктури "базові галузі економіки (енергетику, транспорт, зв'язок), розвиток яких передують більш швидкоокупним і прямопродуктивним інвестиціям" [15].

Х. Зінгер також виділяв "прямопродуктивний капітал" і капітал "накладний" — "overhead capital". На його думку, в країнах, що формують систему ринкових відносин, інвестиції в інфраструктуру повинні сприяти зростанню національного доходу, який надалі повинен стимулювати зростання інвестицій. Подібною думки дотримувався і П. Самуельсон, зазначаючи, що держава свідомо йде на інвестиції в інфраструктуру, оскільки "збільшення суспільного допоміжного капіталу" ("social overhead capital") створює "невідчутні вигоди, від яких не можна чекати грошових прибутків для приватних інвесторів" [16].

Значна частина зарубіжних і вітчизняних дослідників, конкретизуючи природу інфраструктури, доходять думки про те, що найбільш істотною ознакою вказаної категорії є її роль у створенні загальних передумов відтворювального процесу, загальних умов зростання суспільного виробництва і прогресу.

Поняття економічної інфраструктури припускає розподіл досліджуваного об'єкта на два блоки: блок процесів основної діяльності і блок забезпечення — інфраструктури. Ключовою характеристикою блоку основної діяльності є створення якого-небудь продукту (надання якої — небудь послуги), що характеризується економічною корисністю. Блок забезпечення — інфраструктури — орієнтований на створення продукту (надання послуги), що забезпечує допоміжну функцію для розроблення і реалізації продукту блоку основної діяльності.

Рис. 1. Схема визначення сутності інфраструктури
Запропоновано особисто автором.

Інфраструктура створює умови функціонування, що характеризуються найбільшою значущістю для суб'єкта в цілому. Система державного управління, система виробництва доданої вартості й система фінансового забезпечення цих процесів на рівні держави формують систему інфраструктурного забезпечення.

Різноманіття думок про сутність інфраструктури дозволяє зробити висновок про те, що інфраструктура — це система функціональних елементів і відносин, що забезпечують реалізацію індивідуальних і колективних інтересів групи економічних суб'єктів. У процесі реалізації інтересів інфраструктура створює умови існування і розвитку, регулює та обслуговує економічні зв'язки.

Вивчаючи питання про склад інфраструктури, треба сказати наступне. Кожен з науковців, який досліджує зазначене економічне явище, згоден з тим, що інфраструктура складається із сукупності інститутів, операцій та ринків, але виокремлює свої специфічні складові елементи. При цьому кожен з дослідників даної проблеми вирішує самостійно, з точки зору якого підходу аналізувати інфраструктуру — галузевого, макроекономічного, інституціонального, тощо.

Так, згідно з макроекономічним підходом, В.М. Соболев говорить, що до загальноприйнятих елементів слід додати нормоутворення і законоприйняття, ментальність, відокремити інформаційні мережі й інститути, що їх забезпечують. При цьому слід розрізняти інститути загальні, спеціального характеру й приватні; інститути, що взаємодіють з товарними, грошовими потоками чи ринком праці та ін. [17]. Цей автор суттєво доповнює і уточнює роботу В. Кокорева, який відокремлює лише три рівні інфраструктури: матеріальні мережі, операції з експлуатації цих мереж, інфраструктурні ринки [18].

У свою чергу дослідження Н.М. Внукової містять теоретичне узагальнення концептуальних підходів до визначення поняття інфраструктури. Розглядаючи питання складу інфраструктури, вона робить висновок, що в узагальненому визначенні маємо включати до складу інфраструктури лише види діяльності та підприємства різних організаційно-правових форм [19]. Такий висновок автор робить на основі семантичного аналізу складових, які були встановлені шляхом аналізу структурного складу різних визначень: елементи, інститути, державні, комерційні, приватні підприємства, галузі, служби, суспільні об'єднання, організації тощо. Вона відмічає, що "... таке досить рідко виокремлюване поняття, як інститут, може бути опущене...". У той же час з точки зору інституціонального підходу, виключити зі складу інфраструктури інститути зовсім неможливо, а також неможливо

замінити категорію інститут та його сутність лише на "види діяльності та підприємства". Так, А.А. Ткач досліджує базисні інститути ринкової інфраструктури. Він розглядає питання генезису підходів до системи інституційних атрибутів, які є "іншою сенсативною базисних економічних інститутів", і виділяє два основні інститути — інститут прав власності й трансакційних витрат [120].

Аналіз літературних джерел дозволив сформулювати схематичну модель, що відбиває диспозицію методологічних платформ визначення сутності інфраструктури в літературних джерелах (рис. 1).

Виходячи з вищевикладених визначень, можна дійти висновку, що інфраструктура, по-перше, покликана забезпечувати оборот ресурсів і товарів на ринку, по-друге, вона впливає на соціально-економічний розвиток держави та регіонів.

Звідси можна зробити наступний висновок, що інфраструктура регіону — це сукупність організаційно-правових форм, а також підприємств, організацій та установ, які забезпечують комплексний розвиток регіону на основі використання ефективної системи взаємодій всіх учасників. Інфраструктура створює необхідні умови і можливості для реалізації наявного економічного потенціалу регіону.

Що стосується об'єкта дисертаційного дослідження, а саме: інвестиційно-фінансової інфраструктури, то до теперішнього часу в економічній літературі були розглянуті окремо такі категорії, як інвестиційна інфраструктура і фінансова інфраструктура.

Інвестиційну інфраструктуру визначають як комплекс підприємств і організацій, діяльність яких спрямована на розвиток і підтримку позитивного інвестиційного клімату на території регіону. Деякі вчені в поняття інвестиційної інфраструктури включають найбільш значущі галузі економіки, установи і засоби, які безпосередньо забезпечують процес безперервного здійснення інвестицій. Інші розуміють під фінансовою інфраструктурою один з основних елементів економічного простору, який забезпечує реалізацію відносин між економічними суб'єктами в частині розподілу і перерозподілу створеного в суспільстві продукту і частини національного багатства.

Поняття "інвестиційно-фінансова інфраструктура" є відносно новим і поки що широко не вживається. Категорія інвестиційно-фінансова інфраструктура найбільш повно відображає сукупність і взаємодія всіх суб'єктів інвестиційно-фінансової сфери, що забезпечують найбільш ефективне функціонування економіки.

Виходячи з цього, під інвестиційно-фінансовою інфраструктурою регіону розуміємо сукупність взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих систем і відповідних їм організованих і керуючих підсистем, що забезпечують вільний доступ до фінансових ресурсів, спрямованих на ефективний комплексний розвиток регіону.

Інвестиційно-фінансова інфраструктура комплексного розвитку регіонів, як і сам комплексний розвиток регіонів, є динамічною системою, функції і завдання якої безперервно розширюються і змінюються відповідно до основних тенденцій розвитку країни, змін настроїв та побажань основних суб'єктів ринку — емітентів та інвесторів. Тим не менш, залишаються основні функції, які виконує інвестиційно-фінансова інфраструктура комплексного розвитку регіонів. На основі синтезу різних функціональних властивостей інфраструктури та з огляду на цільове спрямування інфраструктури пропонується виділяти такі її основні функції (рис. 2).

На наш погляд, інвестиційно-фінансова інфраструктура, перш за все, має забезпечувати відповідні умови, надавати необхідну інформацію щодо ефективної та ра-

Рис. 2. Базові функції інвестиційно-фінансової інфраструктури

Запропоновано особисто автором.

ціональної роботи фінансово-кредитного сектора. Отже, вона має виконувати відповідні функції для забезпечення певного циклу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведене у науковій статті дослідження дало змогу сформулювати наступні висновки, а саме:

По-перше, у сучасних дослідженнях поняття інфраструктури достатньо глибоко розкриті в напрямі її інституційних засад. Однак проблеми її дієвості, а найголовніше, забезпечення засад розвитку певної економічної системи з позицій процесного та потокового підходів, як правило, розглядаються серед другорядних та супровідних питань. При цьому питання економічного розвитку потребують визначення саме з позицій економічної динаміки, оскільки, на нашу думку, зіставлення динамічних категорій, якою є і категорія розвитку, і статичних категорій, що проявляються в інституційному й функціональному аналізі системи інфраструктури, не завжди дають змогу сконцентруватися на питаннях їх взаємодії та прискорення розвитку.

По-друге, аналіз теоретичних досліджень в області формування і регулювання розвитку інвестиційно-фінансової інфраструктури регіонів показав, що цьому питанню приділялася і приділяється досить пильна увага, при цьому в літературних джерелах останніх 20—30 років простежується істотне вдосконалення концептуального бачення самої сутності інвестиційно-фінансової інфраструктури. Однак розмаїтість концептуального бачення сутності інвестиційно-фінансової інфраструктури та дослідження її елементного складу в різних авторів створює дилему: з одного боку, існує загальне розуміння сутнісних основ інвестиційно-фінансової інфраструктури, й у той же час відсутнє досить повне розуміння її функціонального і структурного складу відповідно до вимог сучасного етапу економічного розвитку України та її регіонів.

По-третє, відправним пунктом розроблення системи інфраструктурного забезпечення економіки регіону може бути класифікація базових секторів економіки, виходячи з методології секторального розподілу в системі національних рахунків. Доцільно виділяти інфраструктуру

забезпечення формування доданої вартості, інфраструктуру фінансово-кредитного обігу, інфраструктуру сектора державного управління регіоном, частини соціального сектора, що забезпечує формування трудового потенціалу, сектора охорони здоров'я, культури, науки й інформаційного сектора. При цьому розгляд інфраструктури повинен враховувати загальні основи циклічності відповідного сектора.

По-четверте, функціонування державного механізму регіону своїм головним призначенням має забезпечення ефективності економічних та суспільно-правових відносин в регіоні. Комплекс інфраструктурних функцій, що реалізуються на регіональному рівні, включає в себе два взаємопов'язані блоки: блок фінансового забезпечення функціонування і розвитку регіону та блок адміністративно-правового регулювання та управління.

По-п'яте, фінансове забезпечення функціонування регіону виконує значне коло інститутів фінансово-кредитної інфраструктури. Воно охоплює установи регіону, що забезпечують обіг грошових коштів, цінних паперів та їх похідних, реалізацію фінансово-кредитних відносин та перерозподіл частини створеної доданої вартості.

По-шосте, надійне функціонування ІФІ засновується на узгодженості трьох передумов:

- 1) на розробці і запровадженні механізмів правового забезпечення (законодавча база);
- 2) на формуванні розгалуженої мережі різноманітних установ та інституцій (організаційна фінансова інфраструктура);
- 3) на ефективному використанні відповідного інструментарію, за допомогою якого забезпечується реалізація функцій фінансів (інструментальне наповнення).

Вважаємо, що тільки на основі такого системного підходу можливе отримання відповідних результатів та досягнення намічених цілей.

Література:

1. Важенин С.Г. Социальная инфраструктура народно-хозяйственного комплекса (политэкономический аспект регионального развития) / С.Г. Важенин. — М.: Наука, 1984. — 171 с.

2. Витренко Н.М. Социальная инфраструктура Украины: оценка уровня и перспектив развития: монография / Н.М. Витренко. — К.: Наукова думка, 1993. — 143 с.

3. Канин В.Г. Финансирование капитальных вложений в развитие инфраструктуры. / В.Г. Канин. — М.: Финансы и статистика, 1987. — 80 с.

4. Тощенко Ж.Т. Социальная инфраструктура: сущность и пути развития / Ж.Т. Тощенко. — М.: Мысль, 1980. — 206 с.

5. Орешин В.П. Планирование производственной инфраструктуры: комплексный подход / В.П. Орешин. — Москва: Экономика, 1986. — С. 8.

6. Голиков Н.Ф. Инфраструктурно-территориальный комплекс: (теория, методы, практика) / Н.Ф. Голиков, Б.Я. Двоскин. — Алма-Ата: Гылым, 1990. — 224 с.

7. Іваницька О.М. Державне регулювання розвитку фінансової інфраструктури: монографія. / О.М. Іваницька. — К.: Вид-во НАДУ, 2005. — 276 с.

8. Герасимчук В.І. Ринкова інфраструктура та її вплив на ринок праці / В.І. Герасимчук. — К.: Вид-во Принт Експрес, 1999. — 33 с.

9. Долішній М. Проблеми розвитку ринкової інфраструктури (методологічний та регіональний аспекти) / М. Долішній, П. Беленький // Вісник Тернопільської академії народного гос-подарства. — № 5—1. — 2004. — С. 179—188.

10. Павлов В.І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації) / В.І. Павлов. — Луцьк: Надстир'я, 2000. — 580 с.

11. Ткач А.А. Базисні інститути ринкової інфраструктури в трансформаційній економіці / А.А. Ткач // Економіка розвитку. — Харків: ХДЕУ, 2004. — № 92. — С. 50—54.

12. Економічна енциклопедія: У 3 т. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр "Академія", 2000. — Т.1. — 864 с.

13. Новый экономический и юридический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. — М.: Институт новой экономики, 2003. — 1088 с.

14. Федько В.П. Инфраструктура товарного рынка. / В.П. Федько, Н.Г. Федько. — Ростов н/Д: Феникс, 2000. — 512 с.

15. Rosenstein-Rodan P. Notes on the Theory of the "Big Push" // Economic Development for Latin America. — N.Y., 1961. — P. 58—72.

16. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон. — М.: НПО "Алгон", 1992. — Т. 2. — 415 с.

17. Соболев В.М. Формирование рыночной инфраструктуры в переходной экономике индустриального типа: общие черты и особенности в Украине / В.М. Соболев. — Харьков: Бизнес-информ, 1999. — 304 с.

18. Кокорев В. Институциональная реформа в сфере инфраструктуры в условиях естественной монополии / В. Кокорев // РАН: Вопросы экономики. — 1998. — №4. — С. 115—133.

19. Внукова Н.Н. Методологические проблемы развития системы рыночной инфраструктуры: Препринт доклада / Н.Н. Внукова. — Харьков: СВНЦ НАН Украины, АО "НТИ" ТТР", 1998. — 16 с.

20. Ткач А.А. Базисні інститути ринкової інфраструктури в трансформаційній економіці / А.А. Ткач // Економіка розвитку. — Харків: ХДЕУ, 2004. — № 92 — С. 50—54.

References:

1. Vazhenin, S.G. (1984), Social'naja infrastruktura narodno-hozjajstvennogo kompleksa (politjekonomicheskij aspekt regional'nogo razvitija) [Social infrastructure of

national economic complex (political economy aspect of regional development)], Nauka, Moscow, Russia.

2. Vitrenko, N.M. (1993), Social'naja infrastruktura Ukrainy: ocenka urovnja i perspektiv razvitija [Social infrastructure in Ukraine: assessment of the level and prospects of development], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.

3. Kanin, V.G. (1987), "Financing of capital investments in infrastructure development", Finansy i statistika, p. 80.

4. Toshhenko, Zh.T. (1980), Social'naja infrastruktura: sushhnost' i puti razvitija [Social infrastructure: the nature and ways of development], Mysl', Moscow, Russia.

5. Oreshin, B.P. (1986), Planirovanie proizvodstvennoj infrastruktury: kompleksnyj podhod [Planning of production infrastructure: an integrated approach], Ekonomika, Moscow, Russia.

6. Golikov, N.F. and Dvoskin, B.Y. (1990), Infrastrukturno-territorial'nyj kompleks: (teoriya, metody, praktika) [Infrastructure-territorial complex (theory, methods, practice)], Gylym, Almaty, Kazakhstan.

7. Ivanicka, O.M. (2005), Derzhavne reguljuvannja rozvitku finansovoi infrastrukturi [State regulation development of the financial infrastructure], NADU, Kyiv, Ukraine.

8. Gerasimchuk, B.I. (1993), Rinkova infrastruktura ta yii vpliv na rinoк praci [Market Infrastructure and its impact on the labor market], Print Ekspres, Kyiv, Ukraine.

9. Dolishnij, M. and Bielien'kyj, P. (2004) "Problems of market infrastructure development (methodological and regional aspects)", Visnik Ternopil's'koї akademii narodnogo gospodarstva, vol. 5—1, p. 179—188.

10. Pavlov, V.I. (2000), Politika regional'nogo rozvitku v umovah rinkovoї transformacii (teoretiko-metodologichni aspekty ta mehanizmy realizacii) [Regional Development Policy in market transformation (theoretical and methodological aspects and mechanisms of implementation)], Nadstir'ja, Lutsk, Ukraine.

11. Tkach, A.A. (2004), "The basic institutions of market infrastructure in economy", Ekonomika rozvitku, vol. 92, p. 50—54.

12. Mochernij, S.V. (2000), Ekonomichna encyklopedija [Economic Encyclopedia], "Akademija", Kyiv, Ukraine.

13. Azriliyan, A.N. (2003), Novyj jekonomicheskij i juridicheskij slovar [The new economic and law dictionary], Institut novej jekonomiki, Moscow, Russia.

14. Fedko, V.P. (2000), Infrastruktura tovarnogo rynka [Commodity market infrastructure], Feniks, Rostov-on-Don, Russia.

15. Rosenstein-Rodan, P. (1961), Notes on the Theory of the "Big Push", Economic Development for Latin America, p. 58—72.

16. Samujelson, P. (1992), Ekonomika [The economy], "Algon", Moscow, Russia.

17. Sobolev, V.M. (1999), Formirovanie rynochnoj infrastruktury v perehodnoj jekonomike industrial'nogo tipa: obshhie cherty i osobennosti v Ukraine [Formation of market infrastructure in the transitional economy of industrial type: common and specific features in Ukraine], Biznes-inform, Kharkiv, Ukraine.

18. Kokorev, V. (1998), "Institutional reform in the area of infrastructure in the natural monopoly", RAN: Voprosy jekonomiki, vol. 4, p. 115—133.

19. Vnuкова, N.N. (1998), Metodologicheskie problemy razvitija sistemy rynochnoj infrastruktury [Methodological problems of development of the system market infrastructure], SVNC NAN Ukrainy, AO "NTI" TTR", Kharkiv, Ukraine.

20. Tkach, A.A. (2004), "Basic institutions of market infrastructure in transformational economy", Ekonomika rozvitku, vol. 92, p. 50—54.

Стаття надійшла до редакції 24.11.2014 р.